11.10.2022

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijakuuleminen 12.10.2022

Huoltovarmuusselonteko

Suomen Satamaliitto ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikkoasiassa.

Kansallinen huoltovarmuus perustuu yhteistyöhön: kyse on yhteistyöstä julkisen ja yksityisen sektorin välillä, yhteistyöstä ministeriöiden ja huoltovarmuuskeskuksen kesken sekä yhteistyöstä ministeriöiden kesken. Kansallista huoltovarmuutta kuvaa sen laaja-alaisuus, kattavuus, keskinäisriippuvuus ja poikkisektoraalisuus. Huoltovarmuustoiminta nojaa kriisitilanteissakin markkinaehtoiseen toimintaan.

Kansainvälisen yhteistyön merkitys tuodaan selonteossa esille, ja korostetaan varsinkin pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä, eritysesti Ruotsin ja Norjan kanssa. Se, mikä selonteosta käytännössä uupuu – ymmärrettävistä syistä – on tarkastelu, miten kansallinen huoltovarmuusjärjestelmämme asettuu aikanaan Suomen NATO-jäsenyyden vastaaviin kansainvälisiin rakenteisiin.

Logistiikan merkitys todetaan kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta. Logistiikan rinnalle olisi perusteltua nostaa erikseen (meri)satamat ja niiden toiminnallinen merkitys kansainvälisen saavutettavuuden vuoksi. Suomen satamat ovat osoittaneet toimivuutensa, jatkuvuuden hallinnan ja varautumiskykynsä viimeaikaisten kriisien kuluessa, tarkoittaen tässä aikayhteydessä erityisesti Covid-19 -pandemian aikaa.

Toimintamallin kuvaus on asiakirjassa perusteellinen. Mallimme on kattava ja monipolvinen, osin senkin vuoksi, että kansallinen huoltovarmuus ulottuu niin alueellisesti, toimialoittain kuin hallinnonkin puolella laaja-alaisesti moniin eri toimijoihin. Toimintamallin monimuotoisuus on osaltaan välttämättömyys, mutta hallintorakenteen keskinäisten roolien ja vastuiden kirkastaminen sekä päällekkäisyyksien poistaminen kaipaa jatkokehittämistä.

Suomen kansallisen huoltovarmuuden toimintamallin erityinen piirre on nimenomaan vapaaehtoisuuteen nojaava yritystoiminnan panos kansalliseen huoltovarmuuteen.

Suomen Satamaliitto ry | Köydenpunojankatu 8 | 00180 Helsinki
info@satamaliitto.fi | www.satamaliitto.fi

11.10.2022

Poolitoiminnan ydin on operatiivinen, bottom-up -lähtökohdista tarpeet tunnistava toimintamalli. Sektoritoiminnan keskeisiä vahvuuksia on yksitäistä poolitoimikuntaa taikka poolia/toimialaa laajemman strategisen tilannekuvan muodostaminen ja sillä informaatiolla poolin operatiivisen toiminnan ja harjoitusten tukeminen.

Suomen Satamaliitto ry näkee kuljetusten, logistiikan ja satamien muodostamassa sektorikohtaisessa strategisessa varautumisen tilannekuvan muodostamisessa ja yhteistyön tiivistämisessä hyödyntämätöntä potentiaalia. Roolien kirkastamista ja tehtävien sekä vastuiden konkretisointia on tarpeen jatkaa logistiikkasektorin puitteissa HVK:n uuden organisaation astuessa voimaan.

Selonteon liitteessä todetaan Satamaliiton näkemyksen lailla se, että varautumistoimenpiteiden yhteensovittamista on tarpeen edelleen tehostaa, jotta järjestelmä toimii kokonaisuudessaan mahdollisimman tehokkaasti.

Selonteossa jätetään lausumatta erikseen näkemys siitä, mikä taho johtaa ja ohjaa poolien toimintaa. Poolien toiminnan sisältöjen tulee vastata yritysten toiminnan jatkuvuuden hallinnan tarpeita, mutta itse poolitoiminnan kokonaisuuden ohjaus ja johtaminen tulisi olla yksiselitteisesti Huoltovarmuuskeskuksen vastuulla, yhtä lailla kuin poolitoiminnan rahoituksesta vastaa HVK. Vastaavasti sektorikohtainen strateginen varautumisen johtaminen tapahtuu asianomaisen ministeriön johdolla.

Selonteossa nostetaan perustellusti esille huoli huoltovarmuusrahaston rahoituksen turvaamisesta. Muuttunut turvallisuusympäristömme nostaa samoin perustellusti esille tarkastelun varmuus-, velvoite- ja turvavarastoinnista ja näiden uudelleen arvioinnista.

Satamien kriittinen rooli tuodaan tarkastelussa esille sekä satamien rooli kriittisenä infrana että huoltovarmuuskriittisenä logistiikkapalveluiden tuottajana. Satamat toimivat sopimuspohjaisesti jatkuvuuden hallinnassa ja varautumisessa, eikä alalla ole tarvetta lakisääteiseen valmiussuunnitteluun palaamiselle ole. Satamien rooli on myös hyvin tärkeä alueellisen huoltovarmuuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Suomen Satamaliitto ry osallistuu jatkossakin aktiivisesti logistiikkasektorin toiminnan ja satamapoolin kehittämiseen.

Annaleena Mäkilä
toimitusjohtaja, Suomen Satamaliitto ry
puheenjohtaja, HVO Satamapooli